

Rēzeknes Valsts 1. ģimnāzijas
2025./2026. mācību gada paveiktais uzdevums
apraksts plānotajai simulācijas spēlei
“2027. gada valsts budžets”

1. Aktivitātes apraksts

Simulācijas spēle ir pasākums vidusskolas posma skolēniem, kura mērķis ir attīstīt un pilnveidot skolēnu izpratni par demokrātisko lēmumu pieņemšanas procesu, veicinot argumentācijas, sadarbības un politiskās līdzdalības prasmes. Simulācijas spēle nodrošina arī radošā uzdevuma mērķa sasniegšanu attiecībā uz diplomātijas prasmju attīstīšanu. Skolēni šīs prasmes pilnveido simulācijas procesā, kur reālistiskās situācijās ir nepieciešams argumentēt, ieklausīties, saskaņot viedokļus un panākt kompromisus. Tādējādi diplomātija tiek apgūta caur pieredzi, ļaujot skolēniem demonstrēt savas prasmes reālā darbībā.

Simulācijas spēle tiek veidota kā praktisks risinājums identificētajai problēmai – jauniešu nepietiekamai politiskajai prātībai, zemai līdzdalībai politiskajos procesos un ierobežotām spējām kritiski analizēt politisko informāciju, ko Rēzeknes Valsts 1. ģimnāzijas skolēni noskaidroja, veicot apjomīgu pētījumu iepriekšējā mācību gadā.

Simulācijas laikā skolēni praktiski izprot budžeta veidošanas procesu, politisko partiju darbību, kompromisu nozīmi un lēmumu pieņemšanas sarežģītību, tādējādi pilnveidojot tās prasmes, kuru trūkums identificēts problēmas analīzē – kritisko domāšanu, argumentāciju un izpratni par demokrātijas mehānismiem. Tādējādi simulācijas spēle tieši risina problēmā minēto politiskās izglītības trūkumu, piedāvājot interaktīvu un saistošu mācību formu, kas motivē jauniešus iesaistīties, veicina interesi par politiku un palīdz veidot aktīvu un zinošu pilsonisko pozīciju.

Pasākuma laikā skolēni ieņem deputātu lomas un darbojas dažādu politisko partiju sastāvā, kuru ideoloģijas balstītas Latvijas politiskajā vidē pārstāvētajos virzienos. Darbojoties grupās, skolēni veido izpratni par valsts budžeta veidošanas principiem, nosaka politiskās prioritātes un sadala ierobežotus finanšu resursus dažādām sabiedrības vajadzībām.

Simulācijas procesā dalībnieki izstrādā savus budžeta priekšlikumus, prezentē tos, iesaistās debatēs un piedalās koalīcijas veidošanas sarunās, lai panāktu vairākuma atbalstu. Noslēgumā tiek organizēta balsošana par kopīgo budžeta projektu, tādējādi praktiski izspēlējot parlamentārā procesa būtiskākos posmus. Pasākums veicina izpratni par politisko ideoloģiju daudzveidību, interešu sadursmi un demokrātijas darbības sarežģītību. Simulācijas spēle ir interaktīva un uz pieredzi balstīta mācību forma, kas ļauj skolēniem ne tikai teorētiski apgūt politiskos procesus, bet arī praktiski tos izjust un analizēt.

2. Simulācijas spēles posmu apraksts

Posms	Darbības saturs	Sagaidāmais rezultāts / ieguvums
1. Ievads	Dalībnieki tiek iepazīstināti ar simulācijas mērķi un noteikumiem. Tiek izskaidrota situācija – jāpieņem valsts budžets (10 miljardi €), sadalot to starp galvenajām nozarēm (aizsardzība, izglītība, veselība, sociālā aizsardzība, infrastruktūra, ekonomika, vide). Tiek uzsvērta nepieciešamība sadarboties un veidot koalīciju, lai panāktu vairākuma atbalstu.	Skolēni izprot uzdevumu, spēles noteikumus un politisko kontekstu.
2. Partiju izveide	Skolēni tiek sadalīti 8 politiskajās partijās, kas balstītas Latvijas politiskajā vidē (piem., “Zaļā nākotne” – zaļā/reģionālā; “Vienotā attīstība” – centriskā, proeiropeiska; “Nacionālās identitātes spēks” – konservatīva/nacionāla; “Progresīvās pārmaiņas” – sociāldemokrātiska; “Apvienojamies pārmaiņām” – centriska/uzņēmējdarbības atbalsts; “Stabilitāte un labklājība” – sociāli orientēta; “Latvija – līderis Eiropā” – konservatīvi populistiska; “Saskaņas dialogs” – sociāldemokrātiska). Skolēni iepazīstas ar partiju ideoloģiju (detalizētus politisko partiju aprakstus skat. Pielikumā Nr.1.	Skolēni izprot dažādas politiskās ideoloģijas.
3. Prioritāšu noteikšana	Katra partija, balstoties uz savu ideoloģiju, diskutē un vienojas par 2–3 galvenajām politiskajām prioritātēm, nosakot, kurām nozarēm (piem., izglītība, aizsardzība, veselība, sociālā joma u.c.) piešķirt lielāku finansējumu un kurās iespējami samazinājumi. Skolēni formulē kopīgu partijas nostāju un sagatavo pamatojumu savām izvēlēm turpmākajām diskusijām.	Tiek pilnveidota spēja formulēt politiskos mērķus un argumentēt izvēli
4. Budžeta izstrāde	Partijas, balstoties uz savām noteiktajām prioritātēm, detalizēti sadala pieejamo budžetu (10 miljardi €) pa galvenajām nozarēm (aizsardzība, izglītība, veselība, sociālā aizsardzība, infrastruktūra, ekonomika, vide), pieņemot lēmumus par finansējuma palielināšanu vai samazināšanu konkrētās jomās. Tiek ievērots kopējais budžeta ierobežojums, un katrai izvēlei tiek sagatavots pamatojums, lai to varētu aizstāvēt turpmākajās diskusijās.	Tiek pilnveidotas finanšu plānošanas un lēmumu pieņemšanas prasmes
5. Argumentācijas sagatavošana	Partijas sagatavo vairākus (vismaz 2–3) pamatotus argumentus sava budžeta aizstāvēšanai, skaidrojot, kā izvēlētais finansējuma sadalījums atbilst partijas ideoloģijai, noteiktajām prioritātēm un sabiedrības vajadzībām. Skolēni strukturē savu argumentāciju (piem., apgalvojums, pamatojums, piemērs), kā arī paredz iespējamus iebildumus no citām partijām un sagatavo atbildes uz tiem, lai efektīvi piedalītos debatēs.	Tiek pilnveidotas argumentācijas un pārliecināšanas prasmes

Posms	Darbības saturs	Sagaidāmais rezultāts / ieguvums
6. Partiju prezentācijas	Katra partija prezentē savu budžeta piedāvājumu, strukturēti izklāstot galvenās prioritātes, konkrēto finanšu sadalījumu pa nozarēm un izvēļu pamatojumu. Prezentācijas laikā tiek uzsvērts, kā budžets atbilst partijas ideoloģijai un sabiedrības vajadzībām, kā arī mēģināts pārliecināt citas partijas par šī risinājuma priekšrocībām. Pārējie skolēni klausās, analizē un sagatavo jautājumus turpmākajām diskusijām.	Tiek pilnveidotas publiskās uzstāšanās un kritiskās klausīšanās prasmes
7. Koalīcijas sarunas	Notiek sarunas starp partijām, kuru laikā skolēni aktīvi komunicē, meklē sadarbības partnerus un cenšas izveidot vairākumu budžeta pieņemšanai. Partijas salīdzina savas prioritātes, piedāvā kompromisus un vienojas par kopīgiem nosacījumiem, lai izstrādātu vienotu budžeta projektu, kas būtu pieņemams vairākām pusēm.	Tiek pilnveidotas sadarbības, kompromisa meklēšanas prasmes, kā arī prasme vadīt sarunu un veidot dialogu
8. Koalīcijas vienošanās	Koalīcijā apvienojušās partijas kopīgi strādā pie vienota budžeta projekta izstrādes, apvienojot savas prioritātes, precizējot finanšu sadalījumu pa nozarēm un vienojoties par konkrētiem kompromisiem (kurās jomās palielināt vai samazināt finansējumu). Tiek sagatavots kopīgs, saskaņots piedāvājums, ko iespējams aizstāvēt debatēs un virzīt balsojumam. Savukārt opozīcijā esošās partijas paralēli analizē iespējamo koalīcijas piedāvājumu, identificē tā trūkumus un pretrunas, sagatavo argumentētu kritiku un jautājumus, kā arī izstrādā alternatīvus risinājumus, lai debatēs ietekmētu galīgo lēmumu.	Skolēni praktiski piedzīvo kompromisu nozīmi politikā
9. Debates	Koalīcija prezentē izstrādāto budžeta projektu, skaidrojot prioritātes, finanšu sadalījumu un panāktos kompromisus. Opozīcija uzdod jautājumus, analizē piedāvājumu un izsaka argumentētu kritiku, norādot uz iespējamiem trūkumiem vai neatbilstību sabiedrības interesēm. Notiek diskusija, kurā abas puses aizstāv savus viedokļus un cenšas ietekmēt galīgo lēmumu.	Tiek pilnveidota kritiskās domāšanas prasmes un diskusiju kultūra
10. Balsošana	Notiek balsošana par budžeta pieņemšanu, kurā katrs deputāts individuāli izsaka savu izvēli (“par”, “pret” vai “atturas”). Tiek saskaitītas balsis, un, ja budžets iegūst vairākuma atbalstu, tas tiek pieņemts; ja nē – tas tiek noraidīts vai nodots atkārtotai izskatīšanai.	Skolēni izprot demokrātiskā lēmumu pieņemšanas procesa būtību
11. Rezultāta izvērtēšana	Tiek analizēts balsojuma rezultāts un pieņemtie lēmumi, izvērtējot, kādi faktori ietekmēja gala iznākumu (prioritātes, kompromisi, sadarbība). Skolēni reflektē par savu rīcību, grūtībām lēmumu pieņemšanā un secina, kā šis process atspoguļo reālo politiku.	Skolēni reflektē par procesu un pieņemtajiem lēmumiem, kā arī formulē secinājumus par simulācijas spēli kā metodi politiskās prātības pilnveidei.

3. Simulācijas spēles organizācija

Simulācijas spēles organizēšanā paredzēts iesaistīt Rēzeknes valstspilsētas vidusskolu izglītojamos, tādējādi paplašinot aktivitātes mērogu un nodrošinot dažādu skolu jauniešu sadarbību. Dalībnieki tiks aicināti piedalīties kā simulācijas spēles aktīvie dalībnieki, ieņemot politisko partiju deputātu lomas un iesaistoties visos spēles posmos.

Pasākums tiks organizēts kā vienota interaktīva aktivitāte, kurā skolēni darbosies komandās, veicinot savstarpēju komunikāciju, viedokļu apmaiņu un sadarbības prasmes starp dažādu izglītības iestāžu jauniešiem. Šāda pieeja ļauj paplašināt skatījumu uz politiskajiem procesiem un veicina pieredzes apmaiņu.

Organizatoriski tiks nodrošināta dalībnieku sadale politiskajās partijās, nepieciešamo materiālu (darba lapu, partiju aprakstu, budžeta sadalījuma tabulu) sagatavošana, kā arī telpas un laika plānojums simulācijas norisei. Tāpat tiks koordinēta sadarbība ar uzaicinātajiem politiķiem un citiem iesaistītajiem partneriem.

Simulācijas spēles organizācija paredz strukturētu un mērķtiecīgu norisi, kas nodrošina aktīvu visu dalībnieku iesaisti, skaidru darba procesu un iespēju katram skolēnam piedalīties lēmumu pieņemšanā, diskusijās un sadarbībā.

4. Deputātu iesaiste simulācijas spēlē

Simulācijas spēlē paredzēta trīs politiķu iesaiste – divi Saeimas deputāti un viens pašvaldības deputāts, kuri piedalās kā eksperti, novērotāji, diskusiju veicinātāji un vērtētāji. Pasākuma sākumā deputāti īsi iepazīstina skolēnus ar savu pieredzi politiskajā darbā, skaidrojot, kā notiek lēmumu pieņemšana un budžeta veidošana gan valsts, gan pašvaldības līmenī, tādējādi nodrošinot reālu kontekstu simulācijas aktivitātei.

Simulācijas gaitā deputāti vēro skolēnu darbu, uzdod precizējošus un rosinošus jautājumus, palīdz strukturēt domāšanu un pievērs uzmanību būtiskiem aspektiem, piemēram, sabiedrības interešu dažādībai, resursu ierobežotībai un kompromisu nozīmei. Debašu posmā viņi iesaistās diskusijā, uzdodot kritiskus jautājumus un rosinot skolēnus padziļināt argumentāciju, tādējādi veicinot analītisko domāšanu un spēju pamatot savu viedokli.

Papildus konsultatīvajai lomai deputāti pilda arī vērtētāju funkciju – simulācijas noslēgumā viņi izvērtē komandu sniegumu un nosaka, kura no partijām (komandām) vispārliciecinātāk un kvalitatīvāk izpildījusi uzdevumu. Vērtēšanā tiek ņemta vērā skolēnu argumentācijas kvalitāte, spēja sadarboties, iesaistīties diskusijās, pamatot savus lēmumus un panākt kompromisus.

Noslēgumā deputāti sniedz atgriezenisko saiti, izvērtējot skolēnu sadarbību, argumentācijas kvalitāti un pieņemtos lēmumus, kā arī salīdzina simulācijas norisi ar reālajiem politiskajiem procesiem. Tas palīdz skolēniem labāk izprast demokrātijas darbības principus, politisko lēmumu pieņemšanas sarežģītību un dažādu interešu līdzsvarošanu.

Deputāti, pildot vērtētāju funkciju, izvērtē katras komandas sniegumu, balstoties uz šādiem kritērijiem:

1. **Argumentācijas kvalitāte** – cik loģiski, pamatoti un pārliecinoši skolēni spēj aizstāvēt savu budžeta piedāvājumu, izmantot piemērus un reaģēt uz citu partiju iebildumiem.
2. **Sadarbība un komandas darbs** – cik efektīvi skolēni sadarbojas savas partijas ietvaros un koalīcijas sarunās, vai spēj vienoties un sadalīt pienākumus.
3. **Spēja panākt kompromisus** – cik veiksmīgi partija spēj pielāgot savas sākotnējās pozīcijas, meklēt kopsaucējus ar citām partijām un piedalīties koalīcijas veidošanā.
4. **Lēmumu pamatotība** – cik pārdomāts un sabalansēts ir budžeta sadalījums, vai tas atbilst partijas ideoloģijai un sabiedrības vajadzībām.
5. **Iesaistes un aktivitātes līmenis** – cik aktīvi skolēni piedalās diskusijās, debatēs un sarunās, izrāda iniciatīvu un ieinteresētību.

Deputātu iesaiste sniedz būtisku pievienoto vērtību arī pašiem politiķiem, jo tā veicina dialogu ar jauniešiem, ļauj labāk izprast jaunās paaudzes viedokļus un stiprina sabiedrības uzticēšanos demokrātiskajām institūcijām. Vienlaikus skolēniem tā ir iespēja tiešā veidā saskarties ar politikas veidotājiem, kas veicina interesi par pilsonisko līdzdalību un attīsta politiskās prasmes.

Pielikums Nr.1
Politiskos partiju ideoloģiskais raksturojums

Partija	Raksturojums
“Zaļā nākotne”	Partija pārstāv zaļo un reģionālās attīstības ideoloģiju, uzsverot vides aizsardzības, ilgtspējīgas attīstības un lauku teritoriju stiprināšanas nozīmi. Tās prioritātes ir dabas resursu saglabāšana, klimata pārmaiņu mazināšana un līdzsvarota attīstība starp pilsētām un reģioniem. Partija iestājas par valsts atbalstu lauksaimniecībai, vietējai uzņēmējdarbībai un infrastruktūras uzlabošanu reģionos, vienlaikus cenšoties saglabāt tradicionālās vērtības un dzīvesveidu ārpus lielajām pilsētām.
“Vienotā attīstība”	Partija pārstāv centrisku un proeiropeisku ideoloģiju, uzsverot stabilu ekonomisko attīstību, starptautisko sadarbību un Latvijas integrāciju Eiropas Savienībā. Tā iestājas par atbildīgu fiskālo politiku, investīciju piesaisti un modernu valsts pārvaldi. Partija atbalsta izglītības un inovāciju attīstību, kā arī uzsver drošības un tiesiskuma nozīmi. Tās pieeja balstās uz līdzsvaru starp sociālo atbildību un ekonomisko izaugsmi.
“Nacionālās identitātes spēks”	Partija pārstāv konservatīvu un nacionāli orientētu ideoloģiju, uzsverot latviešu valodas, kultūras un nacionālās identitātes saglabāšanu. Tā iestājas par stingru valsts drošību, tradicionālajām ģimenes vērtībām un sabiedrības saliedētību. Budžeta prioritātēs dominē aizsardzība, kultūra un izglītība, kas stiprina nacionālo identitāti. Partija bieži akcentē valsts suverenitāti un piesardzīgu attieksmi pret pārmaiņām.
“Progresīvās pārmaiņas”	Partija pārstāv sociāldemokrātisku un progresīvu ideoloģiju, kuras centrā ir sociālā taisnīguma, vienlīdzības un cilvēktiesību jautājumi. Tā iestājas par ienākumu nevienlīdzības mazināšanu, pieejamu veselības aprūpi un kvalitatīvu izglītību visiem. Partija atbalsta arī klimata politiku, ilgtspējīgu attīstību un sabiedrības iekļaušanu. Tās pieeja bieži paredz lielāku valsts lomu sociālajā aizsardzībā.
“Apvienojamies pārmaiņām”	Partija pārstāv pragmatisku, uz attīstību un uzņēmējdarbību vērstu ideoloģiju. Tā iestājas par ekonomikas izaugsmi, investīciju piesaisti un reģionālo attīstību, vienlaikus uzsverot efektīvu valsts pārvaldību. Partija atbalsta infrastruktūras attīstību, enerģētisko neatkarību un uzņēmējdarbības vidi, kas veicina darba vietu radīšanu. Tās pieeja ir balstīta uz praktiskiem risinājumiem un sadarbību.
“Stabilitāte un labklājība”	Partija uzsver sociālo aizsardzību un iedzīvotāju labklājības uzlabošanu, īpašu uzmanību pievēršot zemāko ienākumu grupām. Tā iestājas par pensiju un pabalstu palielināšanu, cenu stabilizēšanu un valsts atbalstu iedzīvotājiem. Partijas retorikā bieži dominē vienkārši un sabiedrībai saprotami risinājumi, uzsverot nepieciešamību ātri uzlabot iedzīvotāju dzīves līmeni.
“Latvija – līderis Eiropā”	Partija pārstāv konservatīvi populistisku pieeju, akcentējot nacionālās intereses, valsts suverenitāti un ekonomisko attīstību. Tā iestājas par nodokļu samazināšanu, uzņēmējdarbības veicināšanu un spēcīgu valsts pārvaldi. Partija bieži kritiski vērtē esošo politisko sistēmu un uzsver nepieciešamību pēc pārmaiņām, vienlaikus piedāvājot vienkāršotus risinājumus sarežģītām problēmām.

“Saskaņas dialogs”	Partija pārstāv sociāldemokrātisku ideoloģiju ar uzsvāru uz sabiedrības saliedētību un dažādu grupu interešu pārstāvību. Tā iestājas par sociālo aizsardzību, pašvaldību stiprināšanu un dialogu starp dažādām sabiedrības grupām. Partija akcentē vienlīdzību, pieejamus sabiedriskos pakalpojumus un iekļaujošu politiku.
--------------------	---

Pielikums Nr. 2
Skolēnu darba lapa
“Valsts budžets 2027”

Partijas nosaukums _____

Kopējais budžets: 10 miljardi EUR

Nr.	Nozare	Piešķirtā summa (€)	% no kopējā budžeta	Pamatojums (kāpēc?)
1.	Aizsardzība			
2.	Izglītība			
3.	Veselība			
4.	Sociālā aizsardzība			
5.	Infrastruktūra (ceļi, transports)			
6.	Ekonomika un uzņēmējdarbība			
7.	Vide un klimats			
8.	Kultūra un sabiedrība			

Partijas prioritātes:

1.	
2.	
3.	

Koalīcijas vienošana

Partneri: _____

Galvenie kompromisi:

1.	
2.	
3.	

Sagatavošanās debatēm

1. Galvenais arguments PAR savu budžetu
2. Kritika citām partijām
3. "Sarkanās līnijas" – uz ko neesat gatavi piekāpties